

Owies

Uwagi ogólne

W 2021 roku w województwie warmińsko-mazurskim założono dwa doświadczenia z owsem: w ZDOO Rychliki i SDOO Wróćkowo.

W ZDOO Rychliki badano większość odmian, które w 2021 roku znajdowały się w Krajowym rejestrze, z wyjątkiem szczególnie zalecanych do uprawy na tereny górskie. W doświadczeniu przeprowadzonym we Wróćkowie uczestniczyło 12 odmian wybranych przez Wojewódzki Zespół PDO. W krajowym rejestrze znajduje się obecnie 36 odmian.

Celem badań było sprawdzenie wartości gospodarczej odmian w naszych warunkach siedliskowych. Były to doświadczenia proste, bez ochrony fungicydowej, bez zastosowania regulatora wzrostu i dodatkowego nawożenia azotem. Owies spełnia ważną rolę fitosanitarną w gospodarstwach o dużym udziale zbóż w płodozmianie (dobrze znosi uprawę po zbożach, a także sam jest dobrym przedplonem dla innych zbóż).

W 2021 roku na LOZ do uprawy na obszarze naszego województwa zalecano 5 odmian owsa: **Armani, Bingo, Harnaś, Kozak** oraz **Monsun**.

Wyniki doświadczeń

Średni plon ziarna z trzech doświadczeń w 2021 roku wyniósł 67,1 dt/ha. Z badanych odmian przez trzy lata wysokie i stabilne wyniki plonowania uzyskała odmiana Kozak. W ostatnim roku plonem powyżej wzorca wyróżniły się odmiany Figaro i Rambo oraz badane pierwszy rok odmiany Gepard i Wulkan (tabela 5). Plonowanie poszczególnych odmian w miejscowościach było zróżnicowane.

W minionym sezonie z ocenianych chorób owsa zanotowano wystąpienie rdzy wieńcowej i helmintosporiozy. Większą podatność na rdzę wieńcową w ostatnim roku odnotowano u odmian Harnaś, Armani i Pablo, natomiast mniejszą odpornością na helmintosporiozę wykazały się odmiany Monsun oraz Kozak (tabela 6). W sezonie 2021 przed zbiorem najbardziej wyległa odmiana Rambo (tabela 7).

W regionie średnia masa tysiąca ziaren (MTZ) wszystkich badanych odmian była niższa w stosunku do roku poprzedniego, wyniosła 37,2 g. Wyższą MTZ za ostatnie trzylecie, jak i za 2021 rok, wyróżniły się odmiany Bingo oraz Monsun (tabela 7).

Tabela 1.

Owies. Odmiany badane. Rok zbioru: 2021

Lp.	Odmiana	Kod kraju pochodzenia	Rok wpisania do Krajowego rejestru*	Rok włączenia do LZO	Hodowca (jednostka prowadząca hodowlę zachowawczą lub dla odmian zagranicznych krajowy przedstawiciel)
<i>owies zwyczajny – odmiany nizinne</i>					
1.	Bingo	PL	2009	2011	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
2.	Harnaś	PL	2014	2016	Małopolska Hodowla Roślin sp. z o.o. ul. Zbożowa 4; PL- 30-002 Kraków
3.	Armani	DE	2017	2020	IGP Polska Sp. z o.o. sp. k.; ul. Wyspiańskiego 43; PL-60-751 Poznań
4.	Kozak	PL	2017	2020	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
5.	Monsun	DE	2017	2020	Saaten- Union Polska Sp. z o.o.; ul. Straszewska 70; PL-62-100 Wągrowiec
6.	Agent	PL	2018		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
7.	Figaro	PL	2019		DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o., Choryń 27; PL-64-000 Kościan
8.	Pablo	PL	2019		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
9.	Rambo	PL	2020		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
10.	Gepard	PL	2021		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
11.	Wulkan	PL	2021		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
<i>owies nagi- odmiany nizinne</i>					
12.	MHR Harem	PL	2020		Małopolska Hodowla Roślin sp. z o.o. ul. Zbożowa 4; PL- 30-002 Kraków

*- według „Listy odmian roślin rolniczych wpisanych do krajowego rejestru w Polsce”

Tabela 2.

Owies. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru: 2021

Miejscowość	SDOO Wróćkowo pow. Olsztyn	ZDOO Rychliki pow. Elbląg	ZDOO Marianowo woj. podlaskie
Kompleks rolniczej przydatności gleby	pszenny dobry	pszenny dobry	żytni dobry
Klasa bonitacji gleby	III b	III b	IV a
pH gleby w <i>KCl</i>	5,7	6,1	6,4
Przedplon	pszenica ozima	rzepak ozimy	pszenżyto ozime
Data siewu	12.04.	12.04.	06.04.
Obsada nasion (<i>szt./m²</i>)	450	450	500
Data zbioru	10.08.	03.08.	27.07.
Nawożenie mineralne			
N (<i>kg/ha</i>)	70	70	90
P₂O₅ (<i>kg/ha</i>)	80	60	36
K₂O (<i>kg/ha</i>)	90	120	102
Środki ochrony roślin			
Zaprawa nasienna (<i>nazwa</i>)	Gizmo 060 FS		
Herbicyd (<i>nazwa, dawka/ha</i>)	Mustang Forte 195 SE (0,8l)	Mustang Forte 195 SE (0,8l)	Gold 450 EC (1,25l)
Insektycyd (<i>nazwa, dawka/ha</i>)	-	-	-

Tabela 3.

Owies. Wyniki ogólne doświadczeń. Rok zbioru: 2021

Lp.	Wyszczególnienie	Wróćkowo	Rychliki	Marianowo
1.	Termin wiechowania (<i>data</i>)	18.06.	18.06.	19.06.
2.	Termin dojrzałości woskowej (<i>data</i>)	20.07.	20.07.	18.07.
3.	Wysokość roślin (<i>cm</i>)	92	91	84
4.	Wyleganie roślin w fazie dojrzałości mlecznej (<i>skala 9°</i>)	8,9	9	9
5.	Wyleganie roślin przed zbiorem (<i>skala 9°</i>)	8,9	8,8	8,5
6.	Porażenie przez choroby (<i>skala 9°</i>):			
	-rdza wieńcowa	7,3	9	7,8
	-mączniak prawdziwy	9	9	9
	-septorioza liści	9	9	9
	-helminthosporioza	7,7	7,6	7,9
7.	Masa 1000 ziaren (<i>przy wilgotności 14%</i>) (<i>g</i>)	37,0	38,8	35,8
8.	Wilgotność ziarna podczas zbioru (%)	11,4	12,9	14,3
9.	Plon ziarna (<i>przy wilgotności 14%</i>) (<i>dt/ha</i>)	72,7	79,7	48,8

Wyniki średnie ze wszystkich badanych odmian

Skala 9°: 9 – oznacza stan najkorzystniejszy, 1 – oznacza stan najmniej korzystny

Tabela 4.

Owies. Plon ziarna odmian w miejscowościach (% wzorca). Rok zbioru: 2021*przy wilgotności ziarna 14%*

Lp.	Odmiana	Poziom a ₁		
		Wróćkowo	Rychliki	Marianowo
Wzorzec (dt/ha)		<u>73,7</u>	<u>84,9</u>	<u>51,2</u>
<i>owies zwyczajny - odmiany nizinne</i>				
1.	Bingo	99	99	88
2.	Harnaś	103	95	90
3.	Armani	100	95	98
4.	Kozak^w	99	98	96
5.	Monsun	97	94	100
6.	Agent^w	96	101	90
7.	Figaro	104	101	104
8.	Pablo	97	98	84
9.	Rambo^w	104	101	114
10.	Gepard	105	104	112
11.	Wulkan	105	101	107
<i>owies nagi – odmiany nizinne</i>				
12.	MHR Harem	74	65	78

^w - odmiany wchodzące w skład wzorca w 2021 roku

Tabela 5.

Owies. Plon ziarna odmian (% wzorca). Lata zbioru: 2021, 2020, 2019*przy wilgotności ziarna 14%*

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Barwa łuski	Lata				
				2021	2020	2019	2020-2021	2019-2021
Wzorzec (dt/ha)				<u>69,9</u>	<u>91,2</u>	<u>77,7</u>	<u>80,6</u>	<u>79,6</u>
<i>owies zwyczajny - odmiany nizinne</i>								
1.	Bingo	3	żółta	95	97	99	96	97
2.	Harnaś	3	żółta	96	92	102	94	97
3.	Armani	3	żółta	98	96	101	97	98
4.	Kozak^w	3	żółta	98	101	101	100	100
5.	Monsun	3	żółta	97	97	101	97	98
6.	Agent^w	3	żółta	96	99	99	98	98
7.	Figaro	3	żółta	103	93	101	98	99
8.	Pablo	3	żółta	93	98	102	96	98
9.	Rambo^w	2	żółta	106	101	-	104	-
10.	Gepard	1	żółta	107	-	-	-	-
11.	Wulkan	1	żółta	104	-	-	-	-
<i>owies nagi – odmiany nizinne</i>								
12.	MHR Harem	2	żółta	72	73	-	73	-
Liczba doświadczeń				3	3	3	6	9

^w - wzorzec w 2021 roku

Tabela 6.

Owies. Porażenie odmian przez ważniejsze choroby (odchylenia od wzorca).

Lata zbioru: 2021, 2019 – 2021

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Rdza wieńcowa		Helmintosporioza		Mączniak prawdziwy	
			2021	2019-2021	2021	2019-2021	2021	2020
Wzorzec (skala 9°)			8,1	8,1	7,8	7,5	9	5,3
<i>owies zwyczajny - odmiany nizinne</i>								
1.	Bingo	3	-0,4	-0,1	-0,3	0,0	choroba nie wystąpiła	-0,2
2.	Harnaś	3	-1,1	-0,5	0,0	0,2		-1,0
3.	Armani	3	-0,9	-0,2	0,1	-0,2		0,2
4.	Kozak ^w	3	-0,2	0,0	-0,5	-0,1		0,3
5.	Monsun	3	-0,6	-0,4	-0,6	-0,4		0,5
6.	Agent ^w	3	-0,1	-0,3	0,5	0,1		0,2
7.	Figaro	3	-0,7	-0,2	0,1	0,3		-0,7
8.	Pablo	3	-0,9	0,0	0,1	0,2		0,0
9.	Rambo ^w	2	0,3	-	0,0	-		-
10.	Gepard	1	0,6	-	0,0	-		-
11.	Wulkan	1	-0,4	-	-0,1	-		-
<i>owies nagi – odmiany nizinne</i>								
12.	MHR Harem	2	-0,7	-	0,3	-	-	-
Liczba doświadczeń			2	5	3	9	3	2

Wyniki pochodzą jedynie z doświadczeń, w których wystąpiło dane zjawisko; wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą

^w - wzorzec w 2021 roku

Tabela 7.

Owies. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe odmian (odchylenia od wzorca).

Lata zbioru: 2021, 2019 - 2021

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Wyleganie (skala 9°)				Wysokość roślin (cm)		Masa 1000 ziaren (g)		Udział łuski (%)	
			w fazie doj. młecznej		przed zbiorem		2021	2019-2021	2021	2019-2021	2021	2019-2021
			2021	2019-2021	2021	2019-2021						
Wzorzec (skala 9°)			8,9	8,3	8,5	7,5	92	97	37,8	39,7	22,5	23,2
<i>owies zwyczajny - odmiany nizinne</i>												
1.	Bingo	3	0,1	0,1	0,5	0,3	1	1	2,9	2,0	-0,8	-1,5
2.	Harnaś	3	0,1	0,0	0,3	0,6	-3	-2	-3,9	-2,7	3,7	4,1
3.	Armani	3	0,1	0,2	0,5	0,2	-9	-8	2,9	1,1	-1,4	-1,2
4.	Kozak ^w	3	0,1	0,1	0,4	0,3	2	1	-0,6	-1,3	0,7	0,4
5.	Monsun	3	-0,2	-0,2	0,2	0,1	0	-1	3,4	1,6	0,8	-0,2
6.	Agent ^w	3	0,1	0,1	0,3	0,1	-2	-1	-0,5	0,7	-0,5	1,0
7.	Figaro	3	0,1	0,3	0,3	0,5	3	2	-2,0	-1,7	3,0	2,8
8.	Pablo	3	0,1	0,0	0,5	0,1	-6	-2	1,0	1,7	0,6	-0,7
9.	Rambo ^w	2	-0,2	-	-0,7	-	0	-	1,2	-	-0,2	-
10.	Gepard	1	0,1	-	0,4	-	-5	-	1,9	-	1,7	-
11.	Wulkan	1	0,1	-	0,3	-	-3	-	4,0	-	0,6	-
<i>owies nagi – odmiany nizinne</i>												
12.	MHR Harem	2	0,1	-	0,5	-	-4	-	-8,8	-	-16,4	-
Liczba doświadczeń			1	5	3	9	3	9	3	9	3	9

Wyleganie: wyniki pochodzą jedynie z doświadczeń, w których wystąpiło dane zjawisko; wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą

^w - wzorzec w 2021 roku

**Charakterystyka odmian owsa wpisanych do Krajowego rejestru
w sezonie wegetacyjnym 2021 na podstawie Listy Opisowej Odmian COBORU
(odmiany badane w doświadczeniach regionalnych)**

GEPARD

Odmiana żółtoziarnista, przeznaczona do uprawy na terenie całego kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich. Plon ziarna z łuską duży. Odporność na rdzę owsa, helmintosporiozę, septoriozę liści- średnia, na mączniaka prawdziwego- dość mała. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin wiechowania i dojrzewania średni. Udział łuski dość duży, masa 1000 ziaren duża do bardzo dużej, wyrównanie ziarna dobre, gęstość w stanie zsypanym średnia. Zawartość białka mała. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

WULKAN

Odmiana żółtoziarnista, przeznaczona do uprawy na terenie całego kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich. Plon ziarna z łuską dość duży. Odporność na mączniaka prawdziwego, rdzę owsa, helmintosporiozę, septoriozę liści- średnia. Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin wiechowania i dojrzewania średni. Udział łuski dość mały, masa 1000 ziaren dość duża, wyrównanie ziaren dobre, gęstość w stanie zsypanym średnia. Zawartość białka mała. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.